

והוצאה מתוך המלכודת והפלוגה המשיכה בדרכה. היא הגיעה אל בור-מים, והנה באה ידיעה שהאיטלקים מנסים להתקיף מעורף, בזחלם סביב סביב לאגף השמאלי. שתי מכוניות משורינות חשו לאחור, דרך מחסום-אש חזק, ואחת המכוניות משכה אליה את עיקר אש האויב בהתפתלה בין הסבך. היא הגיעה לדרך והיתה למגן לפלוגה כולה בשוטטה הנה והנה, בתנועה לפנים ולאחור, בעוד שאנשיה שלחו אש בלתי פוסקת ממכונות-יריה. אז פתח האויב בהתקפת רימונים, ואם כי אנשינו היו במיעוט ניכר, נלחמו להפליא.

בכלל השלל שלקחנו היו מכונות-יריה וכמות תחמושת, רובים ותעודות. אבידות האויב היו, לפי אומדנה, קצין אחד ויותר מעשרים איש הרוגים וכן כצועים רבים. אבודותינו היו: הרוג אחד ועשרה פצועים, שאף אחד מהם לא היה אנוש.

סרג'נט-מיג'ור זוסר

בחזית מְגָה-מוֹלֵה

הקטע הבא לקוח מרשימתו של סרג'נט-מיג'ור זוסר, שנתפרסמה בעתונם של ציוני דרום-אפריקה «Zionist Record». מחבר הרשימה הוא מפעילי תנועת הנוער הציונית בדרום-אפריקה, ושרת עוד לפני המלחמה ב"כוח ההגנה האזרחי" (הבנוי כדוגמת "הצבא הטריטוריאלי" באנגליה); בפרוץ המלחמה התנדב ל"צבא-המשלוח הדרום-אפריקני ונתמנה לסרג'נט-מיג'ור ברגימנט ע"ש לואי בֹּזְטָה. יחד עם אחרים פעל זוסר בתנועת ההתנדבות העברית בדרום-אפריקה, וכפי שנראה מהקטע המובא בזה לא היתה עבודתו לשוא: בתפילת-אזכרה שנערכה ביחידתו נוכחו למעלה משלוש-מאות חיילים עברים. העתון שממנו הועתקה הרשימה מוסר, כי בתקופת הקרבות בחבש הספיק זוסר למכור מספר ניכר של שקלים לחבריו בצבא.

המארב האיטלקי המתואר בזה נערך בראשית התקדמות חילות דרום-אפריקה בקטע המרכזי של חזית דרום-חבש, כחודש ינואר 1941. — המ'.

ב-22 בינואר עזבנו את נקודות-הביצור הקדמיות של מְרַסְפִּיט ושכנו לבסיס אשר ביער מרסביט ליד אגם «גן-העדן» (Lake Paradise). שהינו שם רק עד למחרת בבוקר, שאז קיבלה הפלוגה שלי פקודה לפנות לגבעות טְרָפִי (בקירוב שלושים מילין מגבול חבש במעוף הצפור), לקבוע לנו עמדה שם ולשלוח משמרות אל גבעות סולולו, שעל יד הגבול ממש, למטרות סיור.

הגענו למקום ב-24 בינואר ושלחנו לפנינו את משמר-הסיור הראשון ומכונית משורינת בראשו. הכל התנהל כשורה עד למרחק של 15 מילין מסרבי; כאן הומטרה אש על המכונית המשורינת אשר בראש והיא השיבה אש, בהניסה את האויב מעמדתו. אחת המחלקות שלי יצאה לפנים לחקירה, אבל לא מצאה איש, ואנו המשכנו בדרכנו.

עברנו עוד עשרה מילין, והנה נפלה המכונית המשורינת אשר לפנינו לתוך מלכודת של טנקים, ואז פתח האויב אש עלינו בכל הכלים אשר היו בידו. אי-אפשר לי לתאר ברור את אשר ארע. נתקלנו בצבא-ילידים, ובמובן ידוע לא היינו מוכנים לאשר התרחש, כי לא ניתנו לנו כל ידיעות בדבר פעולות האויב באיזור זה. הם שמו לנו מארב—בתכלית הפשטות. השיחים במקום זה הם עבים מאוד ובמרחק חמש אמות אי-אפשר היה לראות דבר. והרי זו התנסות קשה, כשאין אתה יכול לראות מי ממטיר אש עליך. הבחורים שלנו התנהגו להפליא. הם מצאו להם מחסה ככל אשר יכלו, והשהו את אָשָם עד אשר יכלו לראות מטרה להחזרת האש, ואז כיבדו את האויב בכל המהירות. היה זה מרגיו מאוד לתפוס מחסה מאחורי שיח, ואחר כך לראות את השיח מותז ביריות מכונת-יריה מעל לראשך, עד אשר לא נותר שריד ממנו. האויב היה קרוב כל כך שיכולנו לשמוע את נקישת בריחי רוביהם.

נגרמו לנו אחת-עשרה אבידות, מהם קצין אחד (הלויטננט קליינבר) הרוג ועשרה אנשים אחרים פצועים. כל אלה החלימו אחרי כן. מתוך תעודות שנפלו לידינו נודע לנו, כי אויבנו היה חלק מבטליון מאומן של ילידים מחיל-הרגלים הקולוניאלי, ולא איזו «בַּנְדָּה» בלתי מאומנת של צבא בלתי-סדיר. נתכבדנו ב«טבילת-אש» ממש.

אחרי הפרשה הזאת לא הוסיף האויב להראות פניו והפלוגה שלי חזרה אל אזור הביצורים הקדמיים בקרבת מרסביט, למנוחה. בזמן שנמצאנו בטרבי (9 ימים) קבלנו מים במשורה: שלושה בקבוקים ליום לכל הצרכים; כי המים הובאו אלינו ממרסביט-מרחק של שמונים מיל. כן משוללים היינו כל אותם הימים מזונות טריים - בשר, לחם, ירקות וכדומה. במחנה של מרסביט שהינו עד ה-23 בפברואר. אז חזרנו שוב לטרבי כדי לערוך התקפה על מז'ילה, הרחוקה מטרבי שמונים מיל, בשיתוף עם הצבא הבא מן הצפון, שכבר כבש חמשה ימים לפני כן את מָגה. הגענו לטרבי ב-10.30 בערב, ומיד הייתי צריך להיות נוכח בחלוקת מנות המזון והמים שהעסקתני עד 2-30 אחרי חצות, ואילו ב-3-30 צריכים היינו לצאת לדרך. שעתים לפני צאתנו הגיעתנו הידיעה שצבא אחר כבר נכנס למז'ילה שפונתה.

בכל אופן המשכנו בדרכנו ועברנו על פני מקום המארב שלנו, שעד אז נחשב לפרק הקשה ביותר של המערכה. רבים מחברינו הוזכרו בדו"חים ועלולים לקבל אותות-הצטינות. בעברנו את המקום הרגשנו ריח של צחנה נוראה העולה מחללי האויב. סבורני כי הרגנו מהם כמאה. שעה קלה לפני כניסתנו למז'ילה (מז'ילה הבריטית) נתקל אחד מכלי-הרכבנו במוקש, והגלגל הקדמי שלו והכנף הועפו למעלה. איש לא נפגע, רק הנהג והקצין היו המומים משך זמן מה. אחרי המקרה הזה היו המהנדסים הולכים לפנינו לבדוק את הדרך, ו-125 מוקשים סולקו בטרם הוספנו ללכת בדרכנו.

אותו לילה לנו במז'ילה האיטלקית, בתחומי חבש, וביום המחרת הוספנו להתקדם אל מָגה, 70 מילין בתחומי חבש. במגה חייבים היינו לנהוג זהירות בלכתנו, באשר כמעט בכל השטח זרעו האיטלקים מוקשים. היו להם שם עמדות מגן נפלאות, ואולם לא היה בכוחם להחזיק בהן מפני חוסר אנשים או ציוד מספיק. בין השבויים שלנו היו גם שני קצינים גרמנים.

ב-28 בפברואר, ביום הששי, נוכחנו באזכרה שנערכה על ידי הרב, הקפטן מנחמסון, במצודה האיטלקית התפוטה, לזכרו של הנפטר אהרון יודס, מן הרגימנט «אירי». 300 אנשים משָׁלְנו נוכחו באזכרה זו, והיא עשתה עלינו רושם חזק. גא אני על הסידור שזכיתי בו, שבאה עליו חתימת ידו של מנחמסון בחבש!

אחרי כן יצאנו אל נקודת-הביצור הקדמיות אשר ליד מגה ושהינו שם עד יום ה-7 במרס. כל אותו הזמן ירדו גשמים כבדים, שהפכו את כל הארץ למי-מדמנה, ואנו חסרים היינו כל מחסה שהוא. המחסה האחרון שזכינו לו היה במחנה הבסיס הראשון שלנו, בדצמבר שעבר! כאן קיבלנו מזמן לזמן בשר טרי ולחם, אבל מים ניתנו לנו רק בשיעור גלון אחד ליום. ב-7 במרס יצאנו לנג'יר שעל יד גבול סומלי האיטלקית והגענו לשם ב-10 בו.

וג'יר היה המקום הגרוע ביותר מכל המקומות שנקלענו אליהם עד עכשו. זהו מדבר ממש. ממש תחנה של לגיון-הזרים! הטמפרטורה ביום הגיעה באופן ממוצע ל-125 מעלות ומימינו היו הגרועים מכל המים שנוסינו בהם וכמעט שאי-אפשר היה לשתותם. סבורני כי זהו המקום שלפי האגדה כרו שם שלמה המלך ומלכת שבא אלף בארות וסיתמו אותן. גם כאן לא השגנו מזון טרי. ב-16 בו עזבנו את המקום והגענו ב-17 בו לנג'יוקי, במרחק 200 מילין מצפון לנאירובי. שוב ישוב תרבותי! המקום שוכן בקר-המשוה, אולם בגובה של 7000 רגל. על כן חם ביום וקר מאוד בלילה. כאן אנו משיגים הכל: מזונות טריים מכל המינים, ואפילו חלב-פרה. שוב זכינו לאוהלים.